

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

8. De unitate morali unius peccati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

simè etiam in die peccasse; alia tamen in parva rusti-
corum villa, vix semel in hebdomada; qua ratione id
explicandum non esse censuimus?

40. Addit rectè Vasquez de penit. l. 1. c. 1. dub. 5.
num. 3. (quod & ea quæ §. 5. & 6. diximus confirmat)
circa numerum actuum interiorum non esse hos habi-
tuales peccatores cogendos ad explicandum frequen-
tiam & numerum per hebdomadas aut dies: sicuti dici-
mus cogi debere circa frequentiam ipsorum actuum ex-
teriorum, v. g. fornicationum; ut scilicet dicant, si re-
cordentur, quoties plus minus peccaverint per dies, per
hebdomadas &c. Ratio est, quia in his actibus internis
videtur impossibile eos ad aliquem numerum sine ma-
gni erroris periculo, siue per excessum, siue per defectum
reducere: quod periculum communiter non est in ex-
ternis.

41. Quod dictum est exempli gratia hæcenus de
Meretrice: dic cum Vasq. ib. n. 41. de fure habituali, de
usurario, de similibus: satis enim est explicare confuso
modo frequentiam furti gravis, seu iniusti lucri: v. g.
si fur, vel usurarius per decem annos, quatuor, vel quin-
que plus minus furando in mense, vel hebdomada ma-
teriam gravem.

42. Idem dic cum Vasq. ib. de eo qui passim concu-
piscit feminas sibi obvias, dicat enim: per duos annos
obvias concupivi; addatque species principales, an fre-
quenter cognatas, an facias, an conjugatas, &c. De de-
lectationibus morosis dicam infra c. 7. §. 1.

43. Idem dico cum Henriquez l. 5. c. 5. n. 9. & Fagun-
dez 2. præcep. Eccles. l. 3. c. 4. n. 11. de habente domi Con-
cubinam: satis est enim si dicat, puellam ut uxorem ha-
bui per tres annos, addatque, semel in die plus minus il-
lam cognovi. Quid enim si cognovisset solum semel in
mense: debet igitur saltem in confuso frequentia declarari.

44. Idem denique cum Delugo d. p. 16 de pen. sect. 2. 4.
n. 57 §. in colloquendi frequentia de rebus turpibus
cum peccato mortali: quando enim adest difficultas ex-
plicandi numerum, ut certè sæpè accidit male moratis
adolescentibus; sufficit explicare consuetudinem, tem-
pus, & species principales, quas inter loquendum concu-
piere, proportionaliter sicut dictum est de Meretrice.

45. Illud denique hic adverteo cum Vasq. 9. 91. de
penit. art. 1. dub. 5. n. 3. quam sequitur Delugo citatus
de penit. disp. 16. sect. 14. num. 582. quod ille qui propter
inveteratam consuetudinem non potest numerum pec-
catorum distinctè explicare, & ideo dicit tempus, ut de
Meretrice & prædictis dictum est, non tenetur postea
iterum confiteri peccata particularia, quæ sibi in me-
moriâ occurrunt, licet possit ea magis distinctè ape-
rire. Ratio est, inquit, quia jam in illa confusa narratio-
ne comprehensa, & directè absoluta fuere: juxta ea
quæ diximus supra n. 14.

§. VIII. De unitate unius peccati.

64. VNum in hoc & præcedentibus parataphis, su-
perest explicandum. Diximus, quando actus
tendunt in unum finem, atque adeo unus dependet ab
alio, facere unum in genere moris; Jam, quando unus
actus ab alio non dependet, sed sunt disparati: v. g. con-
cupivit nunc quis puellam: & hinc ad horam concupis-
cit eandem, sed independentè à primo actu, ut usi so-
let evenire sæpius; quid requiritur ad hoc ut sit unus,
& ut unum, non autem ut duo peccata sint apertenda?

47. Respondeo. Regula universalis est huiusmodi. Si
intermediat multum temporis inter actus: & ex alia par-
te actus posterior concupiscentiæ v. g. non habeatur ex
vi prioris, iudicatur distinctus actus, distinctamque
numero peccatum. At si breve tempus intericiatur
censetur facere unum cum priore: sicuti qui percussit
proximum una percussione, & deinde in eodem calore
iterum percussit; unum in genere moris actum, unum-
que peccatum commississe reputatur.

48. At difficultas subnascentur equodnam est hoc

modicum tempus? Respondeo cum Delugo dis-
p. 16. sect. 16. n. 569. decernendum id esse præter
iudicio, ut videatur an veluti eodem impetu con-
cupiscentiæ v. g. redeat quis post interruptionem
tius calore agitur concupiscat: si prius, unum
catum moraliter: si posterius, duo: numerusque
vione aut alia causa excusetur; explicandus enim
dubium enodandum. An scilicet debeas explicare
uno actu concupiscentiæ puellæ v. g. vel deinde
ter lædendi inimicum, durasse per tot vel tot
Dico ergo: cum in aliquo ex his actibus uno calore
cupiscentiæ, unoque impetu in eadem cogi
peritis, semel moraliter peccas, atque adeo
tempus explicandum. Quoniam vero quando
di actus unum, v. g. per sex, vel per decem horas
rant, impossibile moraliter est, ut id uno eodem
fiat; ideo necessarium tunc, & sufficiens erit
sex horas, vel per decem concupisci, &c. Sic
explicabuntur interruptiones; quæ humanum
lent incedere, ut dictum est superius: vel
rietur peccatum veluti habituale unum per
illas horas.

50. Ex his multa inferuntur, quæ maxime ad
dientiam confessionem conferre poterunt.

Blasphemia.

Primo, qui uno Blasphemæ impetu blasphemæ
dem calore licet post aliquam interruptionem
miam iteret bis, ter, pluries; satis est ex
de justis. tract. 3. disp. 41. dicere, blasphemavi
moraliter peccatum commissit. An omnes blasphemæ
ejusdem sint speciei, dicitur infra c. 3. §. 1.

Percussiones.

51. Secundò, si quis aliquem uno ira impetu
quater, vel pluries percussit, vel vulnerat, unum
peccatum committit: & Clericus si sit, qui percutit
iam unam tantum excommunicationem sic percussio
cidi; satisque erit si fateri: *vulneravi* vel *Clericum*
vixit percussit, vel *vulneravi*. Ita Azor. T. 1. lib. 4. n.
quæst. 3.

Invamenta, & vota.

52. Qui simili uno impetu de eadem re perjurat
ramento asseritorio, atque iterum iterumque, eodem
lore, iurando confirmat semel peccat, iurando
dicat, *iuravi falsò*. Ita Delugo. mox cit. d. 16. sect. 14.
Pari modo qui eandem rem Deo vel homini promittit
eam confirmans iterato, vel juramento promittit
rio & deinde semel non observat; semel peccat, iurando
lugo, d. p. 16. disp. 16. sect. 4. n. 146. cum repetit
ejusdem voti & juramenti non mutat speciem, nec
tiplicet peccata. An omnia juramenta sint equalitatis
tionis dicam infra c. 3. §. 2.

Detractiones.

53. Qui unico veluti contextu continui
de altero detrahere, licet occasione data aliquam
detractionem interrumpat, & licet alias diversis
dem detractionis materias torgat; unum moraliter
catum committit, satisque erit si sic fateatur, *semel*
ter de quodam detraxi. Ita idem ib. sec. 16. n. 539. ubi
beat explicare vel numerum circumstantiarum, vel
rum eorum, de quibus detrahit, dicitur infra c. 3. §. 3.

Contumelia.

54. Qui pari modo injurias, contumeliasque
superadditque unico ira fervore, licet interponat
alia verba ad injurias minimè pertinentia semel
proximum affectu censetur. Quare sufficit si dicat
Injuria proximum. Ita Delugo ibid. n. 561.

Ministrare Sacramentum Penitentia in peccato mortali.

55. Qui Sacerdos successivè audit in peccato mortali
tali plures Confessiones unam post aliam, in

probabili non committit plura numero distincta peccata. Idem dic si Confessarius idem modicè deflexit ad alios sermones modicè facientes ad huiusmodi ministerium: unde satis erit si dicat, *audivi una vice plures Confessiones absolutionem in statu peccati mortalis ministrando. Ita idem ibid. n. 558. & sect. 3. n. 135.*

Fornicationis.

46. Contra; qui una, eademque nocte v. g. plures copulas habet cum eadem, multo magis qui plures copulas cum pluribus eadem nocte init, sicuti etiam qui plures successively occidit; debet numerum explicare copulationum & occisionum. Ita idem *ibid. n. 557. & n. 558.* Ratio est, quia hic sunt diversi omnino actus consummationis, nec unus faciens moralem unitatem cum alio: in precedentibus verò illi actus, v. g. detractio ex facili unitatem moralem, sic enim modo humano altari solet.

57. Hæc exempli gratia tetigisse sufficit: certa, quæ hic facere possent, suis quæque in materiis explicabuntur. Solum animadverti contingere interdum posse, ut (licet sine interruptione) transeat tamen quis ad aliam speciem peccati, tunc eam explicandam omnino esse nequaquam est ambigendum: v. g. capiti percutere, & deinde voluit occidere, ac occidisti: capiti clam detraxere, & deinde inter detrahendum supervenit detractio, te minime à detractioe desistente. Dico tum occisionem, tum etiam detractioem coram detractioe exhibitam, hoc est contumeliam, præter verba & detractioem ipsam esse Confessori aperiendam, ut de se patet. Ita Delugo *ibid. n. 59. fine.*

Petens, si quis in prædictis sic se accusaret, *Blasphemavi Patrem, Audivi Confessiones in mortali decies*: obligatur Confessarius interrogare, an id fuerit uno impetu atque adeo ex prædicta doctrina, semel moraliter; an vero fuerit in diversis. v. g. diebus, atque adeo verè & physice decies? Iuvat enim id scire ad expediendam Confessionem, & ne obligetur Confessor ad talem interrogationem. Idem quæri potest in occisione simul multorum, in desiderio ejusdem rei eodem calore repetitis, in detractioe moraliter una de eodem continuata, juxta mox dicenda §. 19. n. 61. Idem in actibus turpibus de quibus mox §. 20. n. 71.

Respondendo non obligari. Ratio est, quia est etiam probabile illas blasphemias, juramenta, & similia esse multiplicia numero per multiplices actus, quamvis uno calore, seu una continuata successione factos: quare tunc Confessarius poterit huic se opinioni conformare. Explicat. Probabile est, blasphemantem uno respectu decies committere decem numero mortalia: probabile item est committere unum. Iam si penitens qui uno impetu decies blasphemavit, fateatur se emisisse decem blasphemias, verum dicit juxta priorem opinionem: illam ergo sequendo Confessarius prudenter se geret. Quod si alius penitens in simili uno impetu decem blasphemiarum fateatur se semel blasphemasse, quia opinio posterior est etiam probabilis, verum irem dicit, & juxta illam absolvendo, prudenter etiam se geret Confessarius, qui (perinde ac quilibet alius) potest sequi modo unam probabilem opinionem, modo aliam, quando non est per judicium tertij, ut est forè communis Doctorum sententia, à nobis (ne erretur) explicata l. 1. in Dec. c. 1. §. 5. Lege Delugo de Euch. d. 15. sect. 2. n. 45. Castrop. t. 1. d. 2. de conf. p. 2. alios citantem.

Dicit: Fac illum, qui fateatur se decies blasphemasse, verè decem in diverso calore, seu diversis diebus, blasphemias emisisse: certè Confessarius æque hunc absolvat, atque illum, qui uno impetu decies blasphemavit de quo se blasphemasse confessus est, & tamen ille magis, seu pluries verè peccavit quam hic. Respondendo negando in illa sententia probabili illum magis, seu pluries peccasse, æqualiter enim in illa opinione utrobique numerante ipsos physicos actus, deliquerunt.

§. I X. De pluralitate individuali malitia in eodem actu.

58. Eginus qua ratione multi physice actus unus conficere possint peccatum, nunc quo modo unus actus seu peccatum multas continere possit malitias, erit consequenter declarandum. Est gravis controversia: An sicuti (ut certum est) potest esse in eodem actu multiplex malitia specie, ut est in actu turpi, v. g. contra votum Castitatis, in quo duplex sedet specie malitia, altera contra Castitatem, altera contra Religionem utraque necessariò Confessori aperienda; ita etiam in eodem uno numero actu possit residere multiplex malitia numero. Exempli gratia. An actus unus, quo qui unico ictu occidit decem homines, habeat decem numero malitias, & consequenter omnes necessariò in Confessione declarandas? Habere decem docet Vasquez de penit. q. 91. art. 1. dub. 4. non habere contendit esse probabilius Suar. de penit. disp. 21. sect. 5. à n. 34. sed me juvat ab hac speculativa questione prorsus abstinere; & ex alio principio, decernere an has malitias collocatas in uno eodemque actu sive numero distinctas, cum Vasq. sive nequaquam cum Suar. aperire Sacerdoti compellamur.

59. Dico cum Delugo de pen. disp. 16. sect. 3. à n. 133. nequaquam fideles ad id esse compellendos. Ratio abstrahens ab illa questione speculativa ducenda est ex Tridentino. Nam ex illo solum habemus præceptum confitendi singulas species, & singula numero peccata: nunquam vero apparet præceptum explicandi singulas numero malitias, quæ forte sint in singulis peccatis. Asserimus ergo à penitentibus solum explicandas species multiplicatas in eodem actu, & item omnia individua peccatorum: & quidem merito, ut nimirum sic omnia peccata clavibus subdantur. At omnes numero malitias forte inclusas in uno eodemque peccato necessariò explicare, quia scrupulis id perplexitatibus satis erat obnoxium, cum non judicaverit benignus Dominus præcipere sub præcepto (ut ex verbis Concilij Tridentini colligitur) nos ad id obstringere fideles nequaquam possumus. Lege Leandrum apud Dianam p. 9. tr. 9. ref. 55. qui idem docet, de eo, qui unico actu voluntatis vult ad decem v. g. mulieres ejusdem conditionis accedere, aut ad eandem vult accedere pluries: satis est enim, si dicat. Vult accedere pluries ad solutam seu solutas, seu ad Conjugatas, sine necessitate exprimendi numerum obiectorum talis unicæ volitionis. Quandam necessariam explicationem habes mox n. 61.

60. Ex hac doctrina aliqua colligimus, quæ illam & clariorem reddant, & ad praxim deducant: ex quibus alia similia inferre quilibet non difficulter poterit, & nos infra, cum de singulis Decalogi præceptis agemus, alia fortasse superademus.

Occiso multorum.

61. Si simul, unica v. g. expulsionem bombardæ occidis decem, viginti, plures homines, satis est ex Delugo n. 141. si dicas, *uno ictu occidi multos*. Non sufficit autem dicere, *uno ictu occidi hominem*, seu *feci homicidium*, quia sic Confessarius intelligeret te unum tantum occidisse, atque adeo non fateris tuum peccatum, quo occidisti plures: at dicendo cum illa generalitate (*occidi multos*) intelligit, quantum satis est, peccatum, quod de facto commisisti. Propter eandem rationem modò n. 59. allatam, dicit Leander illum, de quo ibi est sermo, debere dicere. *Vult pluries accedere*: nam si diceret. *Vult accedere*, non explicaret suum peccatum, &c.

Desiderium occisionis multorum & copula cum multis.

62. Qui unico actu desiderat occidere decem, viginti, plures, ex Delugo *ibid. n. 135. sine* quique unico item voluntatis actu concupiscit copulam cum tribus, cum

cum decem, cum pluribus feminis ejusdem rationis; satis propter eandem rationem est, si in Confessione dicat, *Semel desideravi occidere plures, & semel plures feminas liberas concupivi*. Ita *ibid. n. 141. fine*

Detraçtio multorum;

63. Qui unico actu detractionis multos simul læsit propter eandem rationem non est necesse ut numerum personarum læsarum aperiat. Ita *idem ibid. n. 135. v. g. si quis detrahat familiam, vel domui, vel religioni; sive numerosa sit, sive modica, satis abundeque est si dicat, Detraxi cuidam familiam, &c.* An explicanda vel materia, vel conditio personarum in fama, vel numerus personarum coram quibus exhibetur detraçtio; infra dicetur suo loco c. 9. §. 1.

Scandalum pluribus datum.

64. Qui suo unico actu peccaminoso scandalum est aliquibus, seu occasio peccandi, ne sit sollicitus explicare numerum astantium: satis enim habebit ex Delugo *num. 135.* si dicat, *Fui semel multis occasio peccandi meo malo exemplo*. Ratio est eadem. Cetera de scandalo afferam infra §. 17.

Furtum à multis.

65. Qui unico actu bona multorum lædit, v. g. furatur bona communitalis, vel hereditatis plurium; satis est, si dicat *Furavi sum à communitate, vel ab hereditibus*, nec esse sollicitus debet explicare, quoniam personarum in illa communitate numerantur. Imò hac in re praxis communis est ex eodem *ibid. n. 136.* solum dicere, *Furavi sum rem alienam*, nihil aliud addendo: & merito, quia ille respectus ad personas in hac materia, videtur se magis materialiter habere; quam in aliis materiis: potius enim hic consideratur quid injustè contrectasti, quam à quo abstulisti. Contra sententiam à *num. 59.* allatam obicit in hunc fere modum *Diana. p. 9. tract. 9. resol. 5.* Ex hoc principio videtur inferri, Religioso habenti rem cum Religiosa, sufficere, sic in Confessione se accusare. Commisi fornicationem sacrilegam, sine necessitate explicandi votum esse, tum ex parte viri, tum ex parte femine: & tamen sicut omnes docemus à viro uxorato peccante cum femina alteri nupta debere explicari matrimonium utriusque, nec satis esse dicere, *Adulterium commisi*, ita in casu Religiosi peccantis cum Religiosa, pari modo omnes docemus, debere utriusque votum explicari. Quod autem ex Doctrina data sequeretur, non adesse necessitatem utriusque votum, & utriusque matrimonium explicandi patet, quia ejusmodi peccata sunt unus numero actus, eo modo quo est unus actus, velle per unam volitionem occidere plures, vel uno ictu reipsa multos occidere, &c.

Respondeo negando, esse eodem modo. Affirmo enim imò doceo, in dictis adulterio, & sacrilegio debere utriusque Matrimonium, & Votum declarari, sed nego in casibus, de quibus hæcenus habitus est sermo. Intereunt enim certa disparitas. Nam ejusmodi Adulter duo facit (præter peccatum contra Castitatem) & injuriæ est suæ uxori, & cooperatur cum stuprata illa ad hoc, ut ipsa sit injuria suo Conjugi. Nec dissimili modo se habet ille Religiosus: nam & violat suum votum & item cooperatur cum religiosa suum votum patiter frangente, & licet sit per unicum actum illas malitias complectentem, unde ex hoc capite non videatur necessaria major explicatio, tamen non ita est, quia ex se violare, & cooperari ad Violationem faciendam ab alio, non sunt malitiæ diversæ specie morali, certe diversissimæ sunt, quoad conceptionem hominum, hoc est, ut Cognita una non statim cognoscatur; seu intelligatur alia. Nam inde fit, ut nisi Pœnitens se magis explicet, dicatque utriusque Matrimonium, & votum, non fateatur suum peccatum, sed aliud, ut in simili diximus numero 61. Confessarius enim, dum solum audit, Adulterium commisi, Votum, fregi, ex vi horum verborum

adulterium tuum, & fractionem voti tui intelligitur vero cooperationem ad adulterium, vel fractionem terius. Non sic in casu nostræ doctrinæ: dicendum v. g. volui unico actu occidere, vel occidi multos ejusdem generis. v. g. Seculares, ex vi horum verborum plico satis superque meum peccatum ejusque speciem malitiam, quam ego commisi.

§. X. De medijs quæ assumuntur ad peccatum.

66. Triplicis generis esse possunt media. Primi differentia, ut ambulare, consentire, &c. ad occidendum. Secundò mala sed diversa à peccato, quod ultimo intenditur, ut furari ad occidendum. Magos consulere ad adulterandum. Tertiò mala, sed ejusdem speciei: ut turpiter colloqui, tangere, & fornicandum.

67. Quoad media primi generis non est necesse explicare, quoniam media fuerint assumpta ad peccatum. Unde in prædicto exemplo satis est dicere, *Conversum inimicum occidere*. Preparavi media ad illud occidendum. Ita Coninch, *de pœnit. d. 7. dub. 7.*

68. Quoad illa, secundi sunt generis, necesse est primo ex Coninch. *ibid.* ejusmodi media declarare, deinde habent malitiam diversam specie, nonnisi per se peccatum committitur. Qua ratione hæc media ratimne, an coniunctim cum fine sint necessaria declaranda, dicam infra §. seq.

69. Huc reduco si forte quis medium adhibeat, quem inducendo ut ab ipso adiuvetur ad peccatum v. g. ad occidendum: certe, tunc, id esse explicandum tanquam directam inductionem proximi ad peccatum non est dubium, ex eodem *ibid.* juxta ea quæ antea dicuntur §. 7. de scandalo.

70. Quid, si multorum opera usus es: debet explicare horum numerum, vel conditionem. Responsum Delugo *disp. 1. 9. de pœnit. sect. 1. 1. num. 476.* Iam si dicatur in consulo, *Vivis sum opera multorum ad hoc peccatum v. g. ad occidendum meum inimicum sine necessitate numerandi personas, vel explicandi pariter conditiones*. Excipe unum casum in conditione, & iterum in numero.

71. In conditione quando ratione actionis vel personæ inducitur, peccatum, ad quod inducitur distinctum; v. g. usus es opera filij ad occidendum Patrem, vel inimicum, duo specie peccata commisit, utraque sitenda, alterum est homicidium, alterum est patricium, ad quod directè induxisti filium. In numero quando ratione distantia temporis, juxta superiora §. 3. *num. 4.* multiplicata numero fuerint tua peccata v. g. si induxisti nunc Petrum initio anni, & Paulum fine ejusdem anni ad occidendum, tunc sunt duo peccaminosi numero distincti distinctim aperienda, si induxisti simul in eodem actu plures vel singulos, sed unum dependentem ab alio, ita ut juxta superiora §. 5. & 6. non inducantur plures numero actus in genere moris: tunc, cum sit unum moraliter peccatum, hoc est, ut dixi, dicere, *Plures induxi unico actu, &c.*

72. Iam quoad media tertij generis, est distinguendum: si enim principalis actus, vel non est subiectus vel intentio fuit sistere in illis: sunt specialiter explicandi: v. g. Aliquis turpiter colloquitur, vel osculatur aliquo fornicandi, vel si cum animo, certe non suffragata est fornicatio, debet illa colloquia, illaque oscula cum eo animo exhibita fateri. Ratio est quia sunt ea peccata, nec nisi ea in particulari apertendo, explicari possunt. S. verò principalis actus intendatur, sequuntur: satis est ipsum actum fateri, v. g. si quis quomodo turpiter tangat, osculeturque ante ipsum actum deponat, imò & post copulam prosequatur oscula radens, &c. sine ordine ad aliam secundam copulam. Dico satis est, ex probabili sententia, si dicat, *Semel fornicavi cum femina Navarrus alique citati à Delugo disp. 1. 6. sect. 1. 6. n. 555.* & Merulla t. 1. d. 2. c. 9. *dub. 3. n. 2.* Ratio est, quia